

**PREDMETNA OBRADA NA ODJELU ESEJA I KNJIŽEVNIH KRITIKA NA PRIMJERU
NARODNE KNJIŽNICE I ČITAONICE VLADO GOTOVAC SISAK**

Creating Subject Catalogues in the Department of Essays and Literary Reviews with the
Examples from Vlado Gotovac library in Sisak

Godina XIX
Broj 1-2
2015

Željka Turk Joksimović

Narodna knjižnica i čitaonica Vlado Gotovac Sisak

zturk@nkc-sisak.hr

UDK / UDC **027.022(497.5 Sisak): 025.343.1**

Stručni rad / Professional paper

Primljeno / Received : 19.05.2015.

Sažetak

Odjel eseja i književne kritike Narodne knjižnice i čitaonice Vlado Gotovac Sisak, smješten u Odjelu za odrasle, sastoji se od velikog broja serijskih i monografskih publikacija, koje su sve predmetno analizirane i sadržajno označene. Od toga je značajan dio pohranjen u predmetni katalog na listićima, a od 1993. godine knjižni se fond bezobzira na oblik i kontinuitet ažurira u integriranome knjižnično-informacijskom sustavu CROLIST. Narodna knjižnica i čitaonica Vlado Gotovac Sisak više od 60 godina temeljito vodi predmetne kataloge za eseje i književnu kritiku, kao i za stručnu literaturu. Ovi katalogi predstavljaju velik i neograničen izvor informacija pri pretraživanju, kako od strane knjižničarâ, tako i korisnikâ. U radu su navedene prednosti, ali i nedostaci predmetnih kataloga u svim oblicima, koji teže za potpunom ujednačenošću u izradi, što je onemogućeno različitim načinom razmišljanja onih koji se bave predmetnim označivanjem i predmetnom analizom. Cilj je ovoga rada prikazati usporedbu u vođenju staroga predmetnog kataloga na listićima i predmetnoga kataloga

u računalnome sustavu. U prvome dijelu rada opisan je početak i proces bilježenja predmetnih odrednica, a u drugome se nalaze primjeri iz knjižnične računalne baze u čijem kreiranju sudjeluje veći broj knjižničara različitih obrazovnih profila. Prikazani su primjeri iz računalne baze Narodne knjižnice i čitaonice Vlado Gotovac Sisak u usporedbi s primjerima cjelokupnoga integriranog knjižničnog informacijskog sustava CROLIST, u želji da se izbjegne nedosljednost u predmetnom označivanju i pronadu najbolja i najpogodnija rješenja.

Ključne riječi: predmetni katalog, predmetna odrednica, tematska predmetna odrednica

Summary

The Department of Essays and Literary Critical Reviews of the Public Library Vlado Gotovac in Sisak, situated at the department for adult users, consists of a large number of serial and monographic publications which are analysed and marked based on their subjects. Much of the enlistments is stored in the catalogue in paper form, and since 1993 the remaining and the new part of the fundus is stored with the help of the IT system CROLIST; which is an integrated librarian system. For the past 60 years the Public Library Vlado Gotovac in Sisak has thoroughly conducted its subject catalogues (for essays and literary reviews as well as for specialised literature). These catalogues have proven to be a great help and source in researching not only for the librarians but also for the library users. This article shows positive qualities as well as drawbacks of such catalogues in all their forms, which should be unified. This unfortunately, is not enabled due to different opinions and ways of creating a catalogue of those who are dealing with subject analysis. The aim of this article is to compare the old way of creating the library database in paper format and the catalogues created with the help of IT systems. The first part of the article describes the beginning and the process of storing subject entries and the second part of the article there are examples from the library database for which numerous librarians of different educational profiles are responsible. The examples include data form the database of the Public Library Vlado

Gotovac, as well as those taken from the CROLIST database with the aim of avoiding inconsistencies in subject listings and find the most suitable and convenient solutions.

Keywords: subject catalogue, subject entry, topic subject entry

Uvod

Da bi došlo do procesa temeljite predmetne obrade knjiga i periodičnih publikacija, u Narodnoj knjižnici i čitaonici Vlado Gotovac Sisak¹, bila je potrebna interakcija na relaciji korisnik-informator, kao i dug proces popunjavanja fonda i proširivanja zahtjeva korisnika.

U početku je korisnički zahtjev bio sadržajno skroman ne zahtijevajući puno traženja i prebiranja po memoriji knjižničara, već je u rangu rutinskog upita tražio i rutinski odgovor. Pod rutinskim pitanjima podrazumijevaju se pitanja o posjedovanju određenih naslova knjiga i časopisa, nesnalaženju u prostoru i na policama, potraživanje sugestija za čitanjem određene vrste literature te brojnih drugih informacija čiji se sadržaj može riješiti odmah, bez konzultiranja priručnika ili sekundarne literature. To i nije bilo teško budući da je fond bio poznat i nevelik.

Razvoj predmetnog kataloga u povijesnom kontekstu

U samim počecima organiziranja rada u NKČ Sisak nastaje, osim abecednoga (matičnog) i naslovnog, i predmetni katalog, koji je obuhvaćao područje književnosti, a odnosio se samo na omeđene publikacije, ne i na periodiku. Nastao je kao rezultat potrebe da se korisnicima što brže i učinkovitije odgovori na raznovrsne upite iz područja književnosti, književnikâ i njihova opusa. U to vrijeme u NKČ Sisak postojala je samo jedna knjiga o predmetnom katalogu – *Predmetni katalog : uputstva za izradu* Dušana Milačića² koja je poslužila kao temelj za izradu predmetnog kataloga.

¹ Puni naziv Narodna knjižnica i čitaonica Vlado Gotovac Sisak u daljnjem tekstu NKČ Sisak.

² Milačić, Dušan. *Predmetni katalog : uputstva za izradu*. Beograd : Narodna knjiga, 1950.

Zasluzna za osnivanje i izradu predmetnoga kataloga već 50-ih godina u NKČ Sisak bila je knjižničarka Mira Prpić, koja je najveći dio vremena provodila u radu s korisnicima knjižnice pa je brižljivo pratila i bilježila njihove upite. Kada je pronašla nekoliko knjiga koje su mogle udovoljiti njihovu upitu, sastavljala je predmetnu odrednicu. Ispod svakoga istaknutog i zabilježenog upita nalazio se abecedni popis postojećih publikacija koje su govorile o zadanome. U radu su joj pomogli brojni seminari kojih se sjeća po izvrsnim predavačima – prof. Ivi Frangešu, Branki Hergešić te Evi Verona. Seminari, kao i tečajevi³ koje je pohađala uvelike su joj pomogli u praktičnome radu i omogućili lakše snalaženje te kvalitetno obavljanje posla u kojem je ostala do umirovljenja.⁴

Takav oblik kataloga – „tvrdo ukoričene teke“⁵ s istaknutim slovima abecede unutar kojih su ubilježene teme, pojmovi ili predmeti zadržao se tek nekoliko godina. Budući da su se pojmovi gomilali, popis je posjedovao sve više obrađenih jedinica te je postao nepregledan i nije više mogao poštivati abecedni poredak unutar popisa. Kada u bilježnici više nije bilo mjesta za pisanje, a praksa su i iskustvo pokazali kako je takav način bio nedovoljan i nespretn za zahtjevan posao informiranja sve brojnijih korisnika, počelo se pisati na listićima 1965. godine.⁶

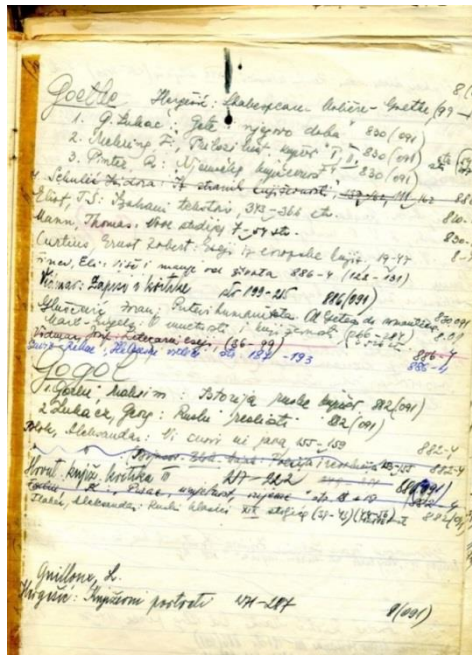
Predmetni katalog na listićima više nije obuhvaćao samo monografske publikacije, već i periodičke publikacije (književni časopisi, novine, mjesečni, dnevni, tjedni tisak). Listići se ažuriraju zasebno za katalog omeđenih i katalog serijskih publikacija. Svaka predmetna odrednica ispisana na listiće dobila je samostalno mjesto u katalogu, što je dovelo do zamjetne uštede vremena u pretraživanju, a i preglednosti. Predmetne su odrednice složene abecednim redom, prema prvoj početnoj riječi – redalici. Takav predmetni katalog po svom je sadržaju selektivan: njime nisu obuhvaćene enciklopedije, leksikoni, rječnici, opće i nacionalne bibliografije, čitanke, antologije, pravopisi, gramatike... itd. Sve navedene publikacije koje nisu obuhvaćene predmetnim katalogom, obuhvaćene su abecednim (matičnim) i naslovnim katalogom.

³ Tečaj za knjižničare 1953/54.g. Seminar bibliotekara u Rijeci 1956. g., Seminar bibliotekara u Rovinju 1957.g., Seminar bibliotekara u Rijeci 1961.

⁴ Intervju s knjižničarkom Mirom Prpić vodila Ljiljana Šorgić u svom diplomskom radu. Šorgić, Ljiljana. Predmetni katalog u Narodnoj knjižnici i čitaonici Sisak : diplomski rad. Sisak: vlast. nakl., 1997.

⁵ Bilježnica u koju je knjižničar abecednim redom upisivao korisničke upite.

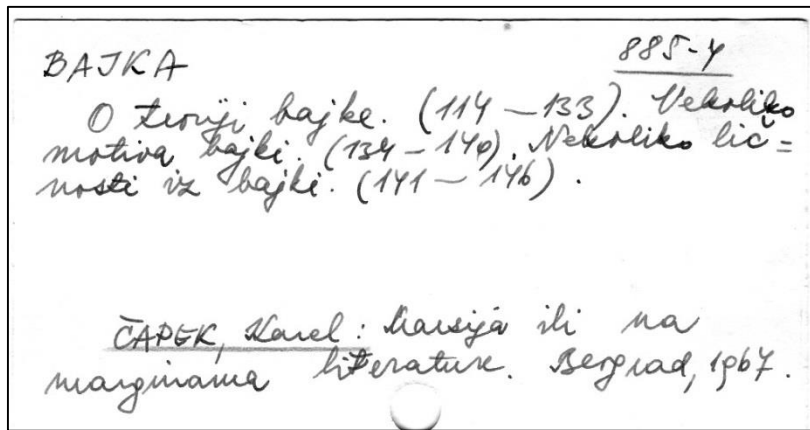
⁶ Zorko, Đurđa. Povijest knjižnica i čitaonica u Sisku. Sisak : Narodna knjižnica i čitaonica Sisak, 1997.

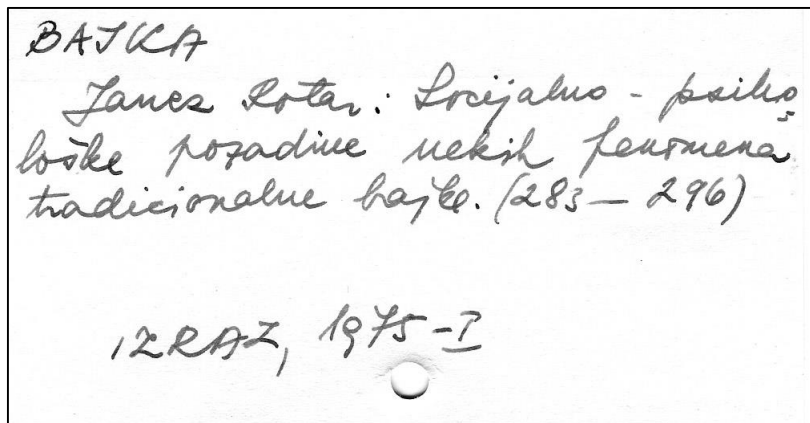
Slika 1. Kopija bilježnice koju je vodila knjižničarka Mira Prpić na kojoj su vidljivi svi relevantni podaci o određenoj publikaciji, početak izrade predmetnoga kataloga na Odjelu eseja i književnih kritika u Odjelu za odrasle Narodne knjižnice i čitaonice Vlado Gotovac Sisak.

Započevši rad na listićima, katalogizator/predmetizator – gđa. Mira Prpić, osim koncizne i jasne predmetne odrednice vrlo često i prema potrebi unosi i predmetnu pododrednicu, što pojmu predmetne odrednice daje precizno i temeljito objašnjenje. Osim toga, iznosi kvalitetan i dostatan bibliografski opis građe na koju se odnosi monografska ili serijska publikacija, signaturu i cjelovitu klasifikacijsku oznaku te točan broj stranica koji se odnosi na isključivo tu pododrednicu. Takav oblik detaljno opisanoga kataložnog listića sa svojom slojevitošću i preciznošću uvelike je poslužio kao model za stvaranje strojnog kataloga.

Kataložni listić daje sažet iskaz o sadržaju dokumenta, a iskazan je prirodnim jezikom. Listići su uloženi abecednim redom predmetnih odrednica – pojmova, a unutar istih pojmova – abecednim redom autora ili djela u kojem se nalazi pojam.

Slika 3. Prikaz kataložnog listića s predmetnom odrednicom BAJKA. Poglavlja iz sadržaja preciznije objašnjavaju pojam, a numeracija daje podatak o obimu teksta.

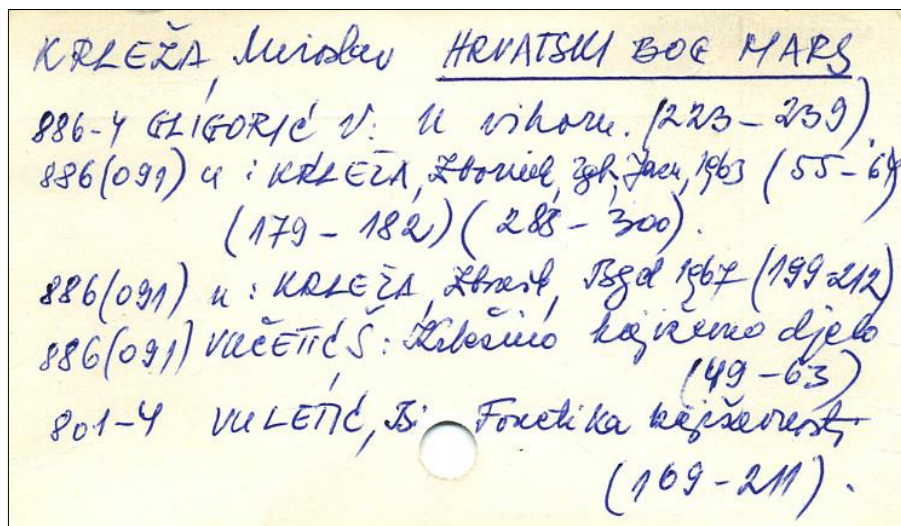
Slika 4. Prikaz kataložnog listića s predmetnom odrednicom BAJKA. Predmetna odrednica nalazi se u časopisu *Izraz* koji je u fondu NKČ Sisak uvezan u polugodišnje sveske.

Članak koji objašnjava predmetnu odrednicu BAJKA nalazi se u prvome godištu časopisa koji je numeriran tekućom kontinuiranom u godištu.

Pretražujući predmetni katalog na listićima nailazi se na širok raspon predmetnih odrednica, što znači da se u takvome katalogu mogu pronaći pojmovi iz svih područja teorije i povijesti književnosti, ako su na bilo koji način vezani uz kritički osvrt na književno djelo, književni lik, pojam iz teorije ili povijesti književnosti, književno razdoblje i sl.

U ranijoj fazi izrade predmetnoga kataloga postojale su dvije kategorije listića – pojedinačni i skupni listić. Skupni listić predstavlja prikaz jednoga djela istoga autora

analiziranoga na više načina i od raznih kritičara. Takav je listić donekle nepotpun jer ne sadrži predmetnu pododrednicu, već su samo nabrojane publikacije koje govore o djelu.

Slika 5. Prikaz listića predmetnoga kataloga koji objedinjuje literaturu o zbirci pripovjedaka Hrvatski bog Mars Miroslava Krleže. Reference su posložene abecedno, nehijerarhijski. Prednost je takvoga listića u tome što omogućuje brzinu i preglednost pretraživanja.

Prikazani primjer govori o novijem načinu grupiranja literature na skupne listića koji imaju prednosti, ali i nedostataka. Prednost je u tome što nema dugoga pretraživačkog lutanja u traženju odgovarajuće sekundarne literature, a nedostatak je to što su izgubljeni oni elementi na listiću koji su tvorili preglednost i dodatna objašnjenja o sadržaju dokumenta, koji se nalaze na listiću u obliku pododrednice ili naslova članka te poglavlja iz publikacije. Nedostatak je i u tome što je pretraživanje ograničeno na selektivno odabrane publikacije, prema kriteriju najpoznatijih i najpouzdanijih materijala o nekome pojmu.

Usporedo s formiranjem predmetnoga kataloga na listićima na Odjelu eseja i književnih kritika, započinje i izrada predmetnoga kataloga za stručnu literaturu i publicistiku, također 1965. godine.⁷

⁷ Rupčić, Renata. Komparativni pristup predmetnom označivanju i pretraživanju kataloga u Narodnoj knjižnici i čitaonici Sisak : diplomski rad. Sisak : vlast. nakl., 1997.

Predmetni katalog eseja i književnih kritika u suvremenome kontekstu

Od 1993. godine započinje izrada predmetnoga kataloga u knjižnično-informacijskome sustavu CROLIST, u skupnom katalogu međusobno povezanih hrvatskih knjižnica. Katalogizirane bibliografske jedinice s njihovom predmetnom obradom sada mogu preuzeti u svoje lokalne kataloge i druge hrvatske knjižnice koje su umrežene u skupnome katalogu CROLIST.

Evidentno je da su klasični katalogi završili svoj razvojni put u dosadašnjem obliku (listićima), no svakako su svojom teorijom i praksom pomogli da se u novom okruženju nastavi s novim mogućnostima. „Budući da su izrasli iz kataloga na listićima, online katalogi zadržali su više ili manje osnovna svojstva tradicionalnih kataloga...“⁸

Računala su, kroz mogućnosti automatskog indeksiranja, učinila da se taj vrlo složen i zahtjevan posao obavi brže i dostupnije korisniku, za kojeg sada znamo da dokumente pretražuje najčešće po njihovom sadržaju. „...korisnici provode više predmetnog pretraživanja u online katalogima nego u kazalozima na listićima. Na osnovi tih rezultata moguće je zaključivati o tome da je predmetno pretraživanje nadasve korisno i poželjno.“⁹

„Predmetni katalogi, danas kao baze podataka, s korisničkoga su gledišta zapravo najdragocjeniji proizvod knjižnice. U drugoj polovici ovoga stoljeća hrvatsko knjižničarstvo, hrvatske knjižnice sredile su svoje fondove primjenom i korištenjem kataložnih pravila utemeljenim na međunarodnim načelima i standardima te primjenom (pretežito) UDK u stručnoj obradbi uz još neke specijalne klasifikacije. Sada je na kraju stoljeća na njima zadatak da svoje fondove obrade i predmetno, te da korisnicima kroz djelotvorni hrvatski knjižnični sustav te sustav znanstvenih informacija, omoguće brže, točne i pouzdane informacije i podatke, kao i dostupnost i pristupačnost publikacijama. Na razmeđi stoljeća i milenija to bi trebalo biti glavno obilježje hrvatskog knjižničarstva, a za hrvatske knjižnice i knjižničare ne samo zajednička već i najvažnija zadaća.“¹⁰

Knjižnični računalni programi napravljeni su tako da slijede pravilo ručnoga kataložnog listića kako bi se dostigla dosljednost izrade predmetnih odrednica po

⁸ Golub, Koraljka. Predmetno pretraživanje u knjižničnim katalogima s web-sučeljem: magistarski rad. Zagreb, 2003. Str. 3. URL: <http://eprints.rclis.org/6055/1/Magisterij-hrv.pdf>

⁹ Isto. Str. 8.

¹⁰ Stipanov, Josip. Hrvatski knjižnični sustav i predmetna obradba. // Predmetna odredba: ishodišta i smjernice. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 1998. Str. 40-41.

jedinstvenim pravilima za sve računalne programe i time olakšao rad katalogizatorima na izradi predmetnih odrednica, kako bi se olakšalo pretraživanje korisnicima i knjižničarima. No, uočeni su i nedostaci u računalnome pretraživanju, ako korisnik nije upoznat sa usustavljenim nizom predmetnica koje knjižničari koriste.

„Korisnički upit koji nije postavljen u skladu s korištenim sustavom predmetnica, ostat će bez odgovora. To je samo jedan od nedostataka prvog OPAC-a, koji su za posljedicu imali njegovo korištenje u kombinaciji s katalogom na listićima.“¹¹

Ispočetka se tražila udarna (najznačajnija) riječ za predmetnu odrednicu, a potom se glavni pojam raširio na niz riječi koje će najbolje izraziti složeni predmet, sastavljen od imenice i pridjeva, dvije imenice, imenice ili više pridjeva, ili sintagme, npr. književne vrste, književni teoretičari, vrste riječi, padežna značenja, književna teorija, govorno-jezični poremećaji...

Obrada tematskih i osobnih predmetnih odrednica i pododrednica

Pri izboru predmetne odrednice (i pododrednice) pozornost pojmu kao *ključnoj riječi* pridaje se ukoliko je pojam u publikaciji (monografskoj ili serijskoj) obrađen temeljno i opsežno bilo književno-teorijskim ili povijesno-književnim sadržajem:

Sonet

Drama

Roman

Ukoliko je takav pojam pobliže određen, primjerice, **Drama** određenoga razdoblja, **Drama** u opusu jednog dramatičara, **Sonet** kao pjesnički izraz jednoga pjesnika i brojne druge varijante, tada predmetna odrednica dobiva predmetnu pododrednicu.

Svi navedeni primjeri u ovome poglavlju odnose se na mrežni katalog integriranoga informacijskog knjižničnog sustava CROLIST NKČ Sisak

Drama -- Hrvatska književnost

Drama -- Renesansa

¹¹ Barbarić, Ana. Povijesni pregled razvoja OPAC-a. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 46, 3/4(2003). Str. 52.

Sonet -- Petrarca, Francesco

Književnost naroda označava se pridjevom s etničkim dodatkom:

Ruska poezija

Norveški roman

Njemačka pripovjetka

Godina XIX
Broj 1-2
2015**Jednina i/ili množina predmetnih odrednica**

Red riječi u predmetnoj odrednici koristi se kao prirodan red riječi. Katalogizatori koji izrađuju predmetne kataloge na različite načine oblikuju predmetne odrednice, u različitim gramatičkim oblicima (nominativ jednine ili množine) i s različitom vrstom riječi. Snalaženje je olakšano uz pomoć preporuka postojećih normi za izradu tezaurusa.

*Primjeri***Primjer 1.**

Predmetna odrednica (dva načina upotrebe)	Predmetna odrednica (pravilan način upotrebe)
<i>Vrste riječi</i>	
<i>Vrsta riječi</i>	<i>Vrste riječi</i>

U računalnom katalogu NKČ Sisak postoje dvije tematske odrednice, jedna izražena u jednini (*Vrsta riječi*), druga u množini (*Vrste riječi*). Namjera je ujednačavanje prema pravilnom načinu upotrebe – *Vrste riječi*.¹²

Primjer 2.

<i>Zavičajna zbirka – Sisak</i>	i/ili	<i>Zavičajne zbirke – Split</i>
---------------------------------	-------	---------------------------------

¹² Štrbac, Dušanka, Mirjana Vujić. Pravilnik za predmetni katalog. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 2004.

U knjižničnoj računalnoj aplikaciji CROLIST u mrežnoj verziji vidljivi su primjeri gramatičke neujednačenosti u broju (jedinina ili množina) za npr. predmetnu odrednicu Zavičajna zbirka.

Kada je riječ o određenom pojmu i još geografski obilježenom, dakle određenoj zavičajnoj zbirci, nema razloga da taj pojam dolazi u gramatičkom obliku množine. Slijedom obrazloženoga, u ovom primjeru *Zavičajna zbirka – Sisak* i *Zavičajne zbirke – Split* ispravnije bi bilo koristiti termin jednine – *Zavičajna zbirka – Sisak*.

No, kada bi bila riječ o studiji koja govori o nastanku i razvoju zavičajnih zbirki općenito, korisno bi bilo upotrijebiti množinu, npr.

Zavičajne zbirke – Povijesni pregled

Zavičajne zbirke – Pravila izrade

Ažuriranje računalnog kataloga

Da bi računalni katalog bio djelotvorno i učinkovito pretraživ, kako knjižničaru, tako i korisniku, sva gramatička pravila hrvatskoga jezika trebaju biti ujednačena. Katalogizator bi prije same izrade predmetne odrednice trebao biti upoznat s već napravljenim nizom postojećih predmetnih odrednica te često ažurirati katalog od eventualnih neslaganja u izrazu, rodu ili padežu.

Primjer 3.

11	Književna kritika -- Hrvatska književnost [1 naslov]
12	Književna kritika -- Hrvatska književnost [1 naslov]
13	Književna kritika -- Hrvatska književnost [1 naslov]
14	Književna kritika -- Hrvatska književnost [2 naslova]
15	Književna kritika -- Hrvatska književnost [1 naslov]
16	Književna kritika -- Hrvatska književnost [1 naslov]
17	Književna kritika -- Hrvatska književnost [1 naslov]
18	Književna kritika -- Hrvatska književnost [1 naslov]
19	Književna kritika -- Hrvatska književnost [1 naslov]
20	Književna kritika -- Hrvatska književnost [1 naslov]

Za svaku publikaciju napravljena je nova (nepotrebna) predmetna odrednica u normativnoj bazi. Pri izradi predmetnih odrednica (tematskih, osobno ime, obiteljsko

ime...) treba voditi računa da se izradi samo jednom u određenome obliku i da se kao takva iz normativne baze integrira u publikaciju kojoj je potrebna. U tom slučaju ne bi došlo do ovolikoga broja ponovljenih (suvišnih) podataka koji korisniku otežavaju preglednost računalnoga kataloga. Stvara se nepotrebna zalihost kako u mrežnom katalogu, tako i u normativnoj bazi.

Primjer 4.

11 Književna kritika -- Hrvatska književnost [10 naslova]

Nakon brisanja predmetnih odrednica **Književna kritika -- Hrvatska književnost** (ukupno 10) iz normativne baze NKČ Sisak (vidljivo u primjeru 3.), u primjeru 4. Vidljivo je da se određena predmetna odrednica nalazi u 10 publikacija, a ne da je ista predmetna odrednica 10 puta zasebno napravljena u normativnoj bazi te tako dodjeljivana publikacijama. Brojčane korelacije bitno se mijenjaju. Ovakva konciznost i preglednost pogoduju i korisnicima i knjižničarima u pretraživanju.

Primjer 5.

Predmetna odrednica (gramatički nepravilan način upotrebe)	Predmetna odrednica (gramatički pravilan način upotrebe)
Srednj j evkovni latinski jezik	Srednj j ovjekovni latinski jezik
Srednj j ovjekovni latinski jezik	
Srednj j evjekovlje	Srednj j ovjekovlje
Srednj j eškolsko obrazovanje	Srednj j oškolsko obrazovanje

Neujednačenost u gramatički pravilnome izrazu sa složenom predmetnom odrednicom – napravljena su dva normativna zapisa istoga značenja, a i ostali se primjeri trebaju preoblikovati u ispravnu gramatičku formu (srednjo...)

Primjer 6.

Predmetna odrednica - varijante u uporabi	
Književna kritika – Feminizam	Feministička književna kritika

Ukoliko je za predmetnu odrednicu (u ovome slučaju sintagmu) već otprije uspostavljen i upotrijebljen izraz *Feministička književna kritika* kao prirodan slijed riječi, nije uputno stvarati novi izraz istoga značenja: *Književna kritika – Feminizam*.

Primjer 7.

Predmetna odrednica - varijante u uporabi	
Ljubavna poezija	Ljubavno pjesništvo
Dječja poezija	Dječje pjesništvo
Religiozna poezija	Religiozno pjesništvo

Predmetne odrednice u različitim inačicama potrebno je ujednačiti u predmetnim katalozima, kako bi pretraživanje bilo pojednostavljeno prema određenome obrascu. Navedene primjere 6. i 7. trebalo bi prilagoditi novim jezičnim trendovima, kao i suvremenim pravilima predmetnih kataloga.

Zaključak

Odjel eseja i književnih kritika u Odjelu za odrasle Narodne knjižnice i čitaonice Vlado Gotovac Sisak ima svoju povijest dugu 60-ak godina. Sam odjel zanimljiv je po tome što se unutar njega formirao predmetni katalog na listićima za serijske i omeđene publikacije, što je rijetkost u odnosu na druge knjižnice koje nisu formirale takve predmetne kataloge iz područja eseja i književne kritike. Samo postojanje predmetnoga kataloga na listićima opravdava današnju težnju NKČ Sisak da se u računalnoj obradi (knjižnično integriranom informacijskom sustavu CROLIST) što sveobuhvatnije i temeljitije predmetno označe publikacije s područja eseja i književne kritike. U odnosu na računalne kataloge drugih knjižnica, NKČ Sisak daje poseban značaj predmetnoj obradi knjižne građe s područja eseja i književne kritike – upotpunjuje se lokalni katalog uglavnom autorskim i tematskim predmetnim odrednicama. Korisnikov upit samo je jedan od segmenata koji nadograđuje i upotpunjuje predmetni katalog i uključen je u

predmetno označivanje po svim pravilima struke, semantike, ontologije, gramatike i hijerarhije te je preoblikovana taj način.

Predmetni katalog na listićima (klasični, „ručni“, konvencionalni) završio je svoj razvojni put, odnosno izvršio je svoju zadaću u višegodišnjem postojanju. Budući da su takvi katalogi u ranijoj fazi postojanja bili izrađivani i ažurirani od jednoga katalogizatora ili osobe koja je zadužena samo za praćenje literature i izradu kataloga, može se donijeti zaključak da su slijedili jedinstvena pravila izrade te je taj katalog za dugo vremena bio gramatički i smisleno ujednačen. No, pojavom različitih trendova u izradi predmetnih kataloga, osuvremenjivanjem jezika, novim utjecajima raznih stručnih i znanstvenih stavova novih djelatnika i napose razvojem tehnologije, i ti katalogi doživljavaju stanovitu preobrazbu. Više nisu pretraživi po jedinstvenim i ujednačenim principima, ali se još uvijek mogu eventualna odstupanja od zadanih obrazaca izrade predmetoga kataloga vrlo jednostavno kontrolirati. Ulaskom računalne tehnologije u knjižničarstvo, stvari se pojednostavljaju na jednoj razini pretraživosti, no s druge strane dodatno uvjetuju i kompliciraju na razini izrade koja implicira više baza (bibliografsku, normativnu) koje koreliraju u određenim segmentima. Posebice normativna baza (za sve vrste predmetnih odrednica – tematske, imenske, zemljopisne, osobno ime...) iziskuje pažljivu, ujednačenu i svrhovitu izradu. To nažalost nije uvijek tako jer je strojna obrada omogućila stanovitu nedosljednost. Dakle, da bi se računalni predmetni katalog učinio dosljednim, a time i posve funkcionalnim, potrebna je vrhunska educiranost katalogizatora na području izrade predmetnih kataloga te redovita i ažurna redakcija predmetnih kataloga.

Literatura

Barbarić, Ana. Povijesni pregled razvoja OPAC-a. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 46, 3/4(2003). Str. 48-58.

Golub, Koraljka. Predmetno pretraživanje u knjižničnim katalozima s web-sučeljem : magistarski rad. Zagreb, vlast. nakl., 2003.

Milačić, Dušan: Predmetni katalog : uputstva za izradu. Beograd : Narodna knjiga, 1950.

Rupčić, Renata. Komparativni pristup predmetnom označivanju i pretraživanju kataloga u Narodnoj knjižnici i čitaonici Sisak: diplomski rad. Sisak : vlast. nakl., 1997.

Stipanov, Josip. Hrvatski knjižnični sustav i predmetna obradba. // Predmetna odradba: ishodišta i smjernice. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 1998.
Str. 40-41.

Šorgić, Ljiljana. Predmetni katalog u Narodnoj knjižnici i čitaonici Sisak : diplomski rad. Sisak: vlast. nakl., 1997.

Štrbac, Dušanka, Mirjana Vujić. Pravilnik za predmetni katalog. Zagreb : Knjižnice grada Zagreba, 2004.

Zorko, Đurđa. Povijest knjižnica i čitaonica u Sisku. Sisak : Narodna knjižnica i čitaonica Sisak, 1997.

Godina XIX
Broj 1-2
2015

KNJIŽNIČARSTVO

Glasnik
Društva
knjižničarstva
Slavonije
i Baranje

249

broj bibliografske jedinice

Godina XIX
Broj 1-2
2015

KNJIŽNIČARSTVO

Glasnik
Društva
knjižničarstva
Slavonije
i Baranje